2 Αυγούστου 2026

Η Οσία Φωτεινή ή Φωτού η Κυπρία

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Συναξαριακές Μορφές

Εκείνο που πραγματικά

αναδεικνύει τον άνθρωπο και τον εξυψώνει και σε τούτη τη ζωή μα και στην αιωνιότητα, δεν είναι η υψηλή καταγωγή, ούτε τα γράμματα, ούτε τα πλούτη, αλλά η πίστη η χριστιανική κι η αρετή.

Απόδειξη τρανή της αλήθειας αυτής είναι κι η αγία Φωτεινή η Κυπριά, η γνωστή σ' όλο το νησί με τ' όνομα αγία Φώτου η θαυματουργός.

Πότε έζησε ακριβώς η οσία και ποια ήταν η καταγωγή της, δεν γνωρίζουμε.

Η παράδοση μας λέει πώς γεννήθηκε στο Ριζοκάρπασο από απλοϊκούς, αλλά ευλαβείς γονείς. Από μικρούλα η Φωτού ξεχώριζε από τις συνομήλικες της για την καλοσύνη της, το φέρσιμο της, την προθυμία της να εξυπηρετήσει τους άλλους, την αρετή της. Τα μεγάλα της φωτεινά μάτια καθρέφτιζαν τον πλούτο της καρδιάς της και σκόρπιζαν παντού την εμπιστοσύνη, τη χαρά. Στο σχολείο του χωρίου της έμαθε η Φωτού τα πρώτα γράμματα. Σαν έμαθε να διαβάζει πήρε κι άρχισε να αποστηθίζει διάφορους ψαλμούς και ύμνους της Εκκλησίας μας. Κάθε Κυριακή και γιορτή σαν άκουε το σήμαντρο να χτυπά η αγνή ψυχή της σκιρτούσε από χαρά κι έσπευδε πρώτη αυτή μαζί με τους ευσεβείς γονείς της να πάνε στην εκκλησία! Εκεί, ακίνητη σαν κολώνα δωρική παρακολουθούσε μ' ευλάβεια και προσοχή τις διάφορες τελετές και τη θεία και ιερή μυσταγωγία. Και δοξολογούσε τον Θεό με την καρδιά της.

Πόση ευλογημένη στ' αλήθεια είναι η οικογένεια, όταν μέσα σ' αυτήν κατοικεί ο Χριστός κι όταν το άγιο θέλημα του κατευθύνει και τις σκέψεις και τα λόγια και τις πράξεις των μελών της!

Τέτοια ευτυχισμένη κι ευλογημένη οικογένεια ήταν η οικογένεια της Φωτούς. Με την ομόνοια, την αγάπη, την ανοχή, την ειρήνη περνούσε κάθε μέρα η ζωή. Κι όταν έπεφτε το δειλινό και το σούρουπο άρχιζε ν' απλώνεται στη γη, γονείς και κορούλα μαζευόντουσαν σε κάποια γωνιά, κι απ' την καρδιά ανέπεμπαν θερμή προσευχή μπροστά στις εικόνες κάποιων αγίων μορφών, που το ιλαρό φως ενός καντηλιού φώτιζε απαλά.

Σαν διάβηκαν τα παιδικά χρόνια κι η Φωτού μπήκε στην εφηβεία η μανούλα της δειλά – δειλά άρχισε στην κορούλα της να μιλά για γάμο και οικογένεια. Η αγνή παρθένα στην αρχή κοκκίνιζε και δεν έβγαζε μιλιά. Κάποια μέρα όμως τόλμησε να μιλήσει κι είπε λίγα λόγια και απλά.

– Μανούλα! Γιατί μου μιλάς για γάμο; Εγώ έχω ήδη βρει τον καλό μου. Όμοιος του δεν είναι άλλος στον κόσμο κανείς…

Η καλή μάνα τρόμαξε. Η καρδιά της πήγε να σπάσει. Για μια στιγμή νόμισε πώς η

κόρη της με κάποιο είχε συνδεθεί κι ετοιμάστηκε να τη μαλώσει. Κι η κόρη που κατάλαβε τους φόβους της έσπευσε να εξηγήσει.

– Μανούλα! Μη φοβάσαι. Η κόρη σας δεν πρόκειται ποτές να σας ντροπιάσει. Προσεύχου μονάχα να με κρατάει ο Θεός στον δρόμο του. Ο καλός μου δεν είναι άλλος από τον Χριστό μου, τον Σωτήρα και Λυτρωτή μου…

Η καλή μάνα στα λόγια τούτα δεν θέλησε ν’ απαντήσει.

«Έλα, της είπε. Ο πατέρας περιμένει στο διπλανό χωράφι. Πάω να τον βοηθήσω. Συ κάτσε στο σπίτι και κοίταξε τη δουλειά σου».

Και βγήκε.

Όμως της Φωτεινής τα λόγια την είχαν κυριολεκτικά συνταράξει:

«Εγώ βρήκα τον καλό μου. Δεν είναι άλλος απ’ τον Χριστό μου, τον Σωτήρα και Λυτρωτή μου».

Μια νύχτα η μητέρα της ξύπνησε. Άδικα πάσχισε να ξανακοιμηθεί. Χάθηκε ο ύπνος της. Γι’ αυτό σηκώθηκε και πήγε στο διπλανό δωμάτιο, που έμενε η κόρη της κάτι να πάρει. Τι είδε όμως εκεί; Αλοίμονο! Το στρώμα αδειανό κι ανέγγιχτο. Έλειπε η Φωτού.

Η καημένη η μάνα τρομαγμένη έτρεξε και ξύπνησε τον σύζυγο της. Και μαζί του άρχισε να ψάχνει στο σπίτι, στον δρόμο κι έξω απ’ το χωριό για να βρουν την κορούλα τους. Τα χαράματα εκεί που με τα μάτια ολοκόκκινα απ’ το κλάμα και την καρδιά σπασμένη απ’ τον φόβο γύριζαν στο σπίτι, κάτι βλέπουν. Τι; Την κορούλα τους! Τη Φωτού να γυρίζει μονάχη!

– Κόρη μας! είπαν κι οι δύο μ’ ένα στόμα. Κόρη μας αγαπημένη! Που ήσουνα; Που πέρασες τη νύχτα;

Κι η κόρη με γλυκύτητα και στενοχώρια για την ανησυχία και τον φόβο που τους πότισε, απήντησε:

– Γονείς μου αγαπημένοι! Συγχωρέστε με που σας στενοχώρησα. Δεν το ‘θελα. Δεν ήμουνα σε κανένα κακό τόπο. Ήμουνα στο ασκητήριό μου. Πήγα εκεί από νωρίς για αγρυπνία και προσευχή. Μέρες τώρα κάθε βράδυ πηγαίνω εκεί και μένω με τον Νυμφίο μου Χριστό. Μένω και προσεύχομαι για σας, για τους δικούς μας, την πατρίδα μας, για μένα. Συνήθως επιστρέφω πολύ πρωί, όταν ακόμη κοιμάστε. Σήμερα όμως παρασύρθηκα στην προσευχή και ξεχάστηκα. Έτσι άργησα. Συγχωρέστε με, είπε ξανά, που σας λύπησα και σας έκαμα ν’ ανησυχήσετε…

Και τα μάτια της γιόμισαν δάκρυα.

Η ειλικρίνεια, η αθωότητα της μορφής της, τα μάτια της τα δακρυσμένα καθησύχασαν τους καλούς γονείς, που δεν τόλμησαν να την μαλώσουν περισσότερο. ούτε και σκέφτηκαν να την περιορίσουν και να της ανακόψουν την ιερή απόφαση της να ζήσει για τον Χριστό.

Άραγε κι οι σημερινοί γονείς νοιώθουν στην ψυχή την ίδια αγωνία και λαχτάρα, όταν τα κορίτσια τους, που δεν δρασκέλισαν ακόμη την παιδική ηλικία, αρχίζουν να ξενυχτούν τα βράδια και να γυρίζουν από το ένα νυχτερινό κέντρο στο άλλο, για να χαρούν τα νιάτα τους, όπως λένε, και να ξυπνήσουν; Μήπως κι όταν επιστρέψουν στο σπίτι αργά με κάποια γνωστή, παιδική φίλη ή και συμμαθητή κι οι γονείς τολμήσουν να ρωτήσουν που ήσαν και γιατί άργησαν, σπεύδουν κι αυτά με στενοχώρια και δάκρυα να ζητήσουν συγχώρηση; Ή μήπως αρχίζουν να φωνάζουν και να διαμαρτύρονται, γιατί οι γονείς τους ανησύχησαν και τόλμησαν να τα παρατηρήσουν; Ω χρόνια! Ω καιροί! Πόσο άλλαξαν όλα στη δικιά μας την εποχή.

Την άλλη μέρα οι γονείς της Φωτούλας συνόδεψαν την κόρη τους στο ασκητήριό της. Ήταν μια σπηλιά έξω από το χωριό, με λίγο φως, αλλά καθαρή. Σ’ αυτήν η Αγία κάποια μέρα με τις ευχές των γονιών της, κι αφού αποχαιρέτησε τις φίλες της, κατέφυγε να ζήσει, όπως ποθούσε τη ζωή της. Σε λίγο καιρό όμως το ταπεινό και φτωχικό κατάλυμα της έγινε τόπος πολυσύχναστος, τόπος επισκέψεων και προσκυνήματος, τόπος καταφυγής και παρηγοριάς, μα και διδασκαλίας και καθοδηγήσεως των κατοίκων όλων των γύρω χωριών.

Στο σπήλαιο αυτό η αγνή κι η ηρωική κόρη πέρασε όλη της τη ζωή. Μια ζωή εγκαρτέρησης και προσευχής, ζωή εγκράτειας και αφιέρωσης ολοκληρωτικής στον Ουράνιο Νυμφίο Χριστό.

Είπαμε τη ζωή αυτή ηρωική. Κι είναι στ’ αλήθεια ηρωική. Γιατί ο βίος του πιστού, μέσα στη μαρτυρία Ιησού Χριστού «είτε δια ζωής είτε δια θανάτου», είναι μια πορεία ένδοξη προς αιώνιο τέρμα. Είναι ανάγκη ο πιστός κάθε ήμερα να δίνει τη μαρτυρία της πίστεως του. Ένας αγώνας είναι τούτος και μία μάχη για την

κατάκτηση της τελειότητας. Το τέλος δεν είναι πάντα ειρηνικό και ανώδυνο. ο σκοπός όμως είναι πάντα ο ίδιος, η σωτηρία, η δόξα του Θεού μέσα στο μυστήριο της σωτηρίας μας. Και το μέσο και κείνο είναι ένα, η προσφορά του εαυτού μας ολόκληρου σε μία θυσία ζωντανή κι ευπρόσδεκτη στον Κύριο, «είτε δια ζωής είτε δια θανάτου». Επισκόπου Διονυσίου Ψαριανού, Μαρτυρία Ιησού Χρίστου, σελ. 252. Με αίμα και με δάκρυ «μεγαλυνθήσεται εν ημίν ο Χριστός».

Ναι! μεγαλυνθήσεται εν ημίν ο Χριστός. Αυτό έγινε και με την αγνή κόρη, την Φωτού. Εδώ ζωντανή την δόξασε ο Κύριος.

Θαύματα πολλά, πολλά θαύματα έκαμε η αγία σε πονεμένους και δυστυχισμένους, όταν ακόμη βρισκόταν στη ζωή. Εδώ και πεθαμένη την τίμησε. Το άγιο λείψανο της που τάφηκε κι ευρέθηκε στη σπηλιά γύρω στα 1718-32 με τη σκαλιστή επιγραφή από πάνω «Φωτεινή Παρθένος Νύμφη Χριστού», εξακολουθεί και σήμερα να προσφέρει τη θεραπεία στους αρρώστους, στους τυφλούς το φως, στους πονεμένους το ψυχικό ξεκούρασμα και τη χαρά.

Το ασκητήριο της αγίας Φωτεινής υπάρχει και σήμερα.

Βρίσκεται στο χωριό Άγιος Ανδρόνικος.

Σ’ αυτό μπαίνει ένας από μια στενή είσοδο και καταβαίνει από μια σκάλα φτιαγμένη από εγχώριες πέτρες και που έχει 23 σκαλοπάτια. Το σπήλαιο μοιάζει με κατακόμβη, σαν κι εκείνες που χρησιμοποιούσαν οι πρώτοι χριστιανοί. Στο βάθος του σπηλαίου είναι το αγίασμα. Από το νερό αυτό παίρνουν οι άρρωστοι και πλένουν τα αρρωστημένα μέλη τους για να θεραπευτούν.

Ιδιαίτερα η Αγία πιστεύεται, πως θεραπεύει τα οφθαλμικά νοσήματα.

Στα μαύρα χρόνια της τουρκικής σκλαβιάς το σπήλαιο της Οσίας χρησιμοποιήθηκε και ως ναός. Μέσα σ’ αυτόν λιγογράμματοι, μα πιστοί ιερείς θέριεψαν την αποσταμένη ελπίδα με τα απλά, αλλά και μαγικά λόγια του ποιητή:

Μη σκιάζεστε στα σκότη

κι η λευτεριά σαν της αυγής το φεγγοβόλο αστέρι

της νύχτας το ξημέρωμα θα φέρει.

Η αγία Φωτεινή είναι πολύ σεβαστή στην Κύπρο. Σεβαστή για τα θαύματα της τα πολλά, που πετυχαίνουν όλοι εκείνοι που μ’ ευλάβεια και πίστη καταφεύγουν στον ναό της. Υπάρχει επίσης παράδοση που λέει, πώς στο Ριζοκάρπασο υπάρχουν και σήμερα συγγενείς από τη γενιά της.

Την ημέρα της γιορτής της χιλιάδες πιστών απ’ όλη την Καρπασία κι από διάφορα μέρη της Κύπρου πηγαίνουν στον Άγιο Ανδρόνικο που είναι το ασκητήριό της για να τιμήσουν την Αγία και να παρακολουθήσουν με προσοχή τη θεία Μυσταγωγία.

Τη στιγμή αυτή ας πάμε νοερά ως εκεί, μια κι οι ορδές του Αττίλα δεν μας αφήνουν να πάμε τώρα και σωματικά, κι αφού γονατίσουμε μπροστά στον τάφο που έκλεισε το άγιο σκήνωμα της, ας πούμε ευλαβικά:

Οσία Φωτεινή πανένδοξε,

τας ουρανίους μονάς, επαξίως οικήσασα,

συν παρθένων τάγμασι, και οσίων στρατεύμασι,

τους εκτελούντας πίστει την μνήμην σου,

και προσιόντας πιστώς τη σκέπη σου,

σώζε πρεσβείαις σου,

και πταισμάτων άφεσιν παρά Θεού,

αίτησαι και λύτρωσιν, και μέγα έλεος.

Απολυτίκιο. Ήχος α΄.

Καρπασέων το κλέος και Κυπρίων αγλάισμα και των ασθενούντων η ρώσις, των πεπηρωμένων ανάβλεψις, των προς σε πιστώς προστρεχόντων εν τω θείω ναώ σου, πανένδοξε, τας ιάσεις παράσχου τοις δούλοις σου πάντοτε, ίνα ευχαρίστως κράζωμεν, Φωτεινή Οσία νύμφη Χριστού καλλιπάρθενε: Δόξα τω σε δοξάσαντι Χριστώ, δόξα τω σε στεφανώσαντι, δόξα τω ενεργούντι διά σού πάσιν ιάματα.